

LAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 8/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Rikosseuraamuslaitoksesta annetun lain 4 ja 12 §:n ja Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 19 päivänä kesäkuuta 2012 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laeiksi Rikosseuraamuslaitoksesta annetun lain 4 ja 12 §:n ja Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta (HE 62/2012 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Matti Vartia, oikeusministeriö
- ylijohtaja Tuula Asikainen, Rikosseuraamuslaitos
- johtaja Hannu Kiehelä, Rikosseuraamusalan koulutuskeskus
- puheenjohtaja Jari Tuomela, Vankilavirkailijain Liitto VVL ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- valtiovarainministeriö
- opetus- ja kulttuuriministeriö
- Etelä-Suomen rikosseuraamusalue.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Rikosseuraamuslaitoksesta annettua lakia siten, että Rikosseuraamusalan koulutuskeskus siirrettäisiin osaksi Rikosseuraamuslaitosta, yhdeksi sen yksiköksi. Vastaava muutos tehtäisiin Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annettuun lakiin. Koulutuskeskuksen aseman muuttumisen vuoksi tarkistettaisiin samalla myös eräitä päätösvaltaa koskevia säännöksiä. Rikosseuraamus-

alan koulutuskeskuksesta annettuun lakiin tehtäisiin joitakin tutkintoon johtavan koulutuksen uudistamiseen liittyviä muutoksia. Muutoksia ehdotetaan tehtäväksi myös koulutuskeskuksen johtokunnan tehtäviä sekä tutkintoon johtavan koulutuksen valintaperusteita koskeviin säännöksiin.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Rikosseuraamusalan koulutuskeskus ehdotetaan hallituksen esityksessä siirrettäväksi osaksi Rikosseuraamuslaitosta yhdeksi sen valtakunnalliseksi yksiköksi. Koulutuskeskus kuuluu jo tällä hetkellä taloushallinnollisesti samaan kirjainpitoyksikköön kuin Rikosseuraamuslaitos. Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen päätehtävänä on antaa rikosseuraamusalalla ammatilliseen tutkintoon johtavaa koulutusta. Perustutkinnon nimi vaihtuu tässä yhteydessä vankeinhoitoalan ammatillisesta tutkinnosta rikosseuraamusalan ammatilliseksi tutkinnoksi. Tutkinnon suorittamalla saavuttaa kelpoisuuden Rikosseuraamuslaitoksen valvonta- ja ohjaustehtäviin.

Tutkinnon suorittaminen pidentyy noin neljällä kuukaudella 16 kuukauteen. Tutkinnon rakennetta muutetaan aikaisempaa enemmän työssäoppimispohjaiseksi. Työharjoittelun käsite ehdotetaan korvattavaksi työssäoppimisella, joka on oppimistavoitteiltaan suunnitelmallisempaa ja tavoitteellisempaa kuin perinteinen työharjoittelu. Työssäoppiminen olisi kiinteästi koulutukseen kuuluva opintojen osa ja koulutuksen järjestämismuoto, jossa osa tutkinnon tavoitteista opittaisiin työpaikalla. Lakivaliokunta tukee ehdotettua muutosta ja pitää tärkeänä, että rikosseuraamusalan ammatillista tutkintoa kehitetään ottaen huomioon alan toimintaympäristön muutokset, etenkin vartijan tehtävänkuvan muutokset ja rikosseuraamusalan muuttuneet osaamistarpeet. Muutoksen toteuttaminen edellyttää kuitenkin nykyistä laajempaa, tiiviimpää ja yksilöllisempää yhteistyötä laitosten, opiskelijoiden ja opettajien välillä. Työssäoppimisaika ei myöskään saa muodostua keinoksi säästää henkilökunnan palkkakustannuksissa.

Rikosseuraamuslaitoksesta annettuun lakiin (953/2009) ehdotetaan hallituksen esityksessä lisättäväksi säännös, jonka mukaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voisi antaa tarkempia määräyksiä muun muassa virkapukujen ja suojavaatetuksen käyttövelvollisuudesta sekä käytöstä rikosseuraamusalan tutkintoon

johtavassa koulutuksessa. Nykyisin vastaava säännös on Rikosseuraamuslaitoksen virkamiesten virkapuvusta sekä suoja- ja erityisvaatetuksesta annetun oikeusministeriön asetuksen (577/2010) 9 §:ssä. Kun tällaisen toimivaltasäännöksen tulee kuitenkin olla lain tasolla, se ehdotetaan nyt lisättäväksi lain 12 §:ään. Valiokunta tukee toimivaltasäännöksen nostamista esityksen 12 §:ssä lain tasolle.

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiesten virkapuvusta sekä suoja- ja erityisvaatetuksesta annettua asetusta on muutettu kesäkuussa 2012 siten, että virkapuvun käyttövelvollisuutta on rajoitettu. Virkapukua ovat muutoksen jälkeen velvolliset käyttämään ainoastaan suljettujen vankiloiden valvonnan ja ohjauksen esimiestehtävissä sekä valvonta- ja ohjaustehtävissä toimivat virkamiehet. Nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen yhteydessä on puolestaan tarkoitus muuttaa Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen opiskelijoiden virkapuvun käyttöä koskevia säännöksiä muuttamalla opintososiaalisista eduista annettua oikeusministeriön asetusta. Opiskelijat käyttäisivät virkapukua hallituksen esityksen perustelujen mukaan tulevaisuudessa vain silloin, kun työssäoppimisjakson työtehtävä edellyttää sen käyttämistä, ja tällöin heille lainattaisiin virkapuku. Koulutuskeskuksessa tapahtuvan opetuksen aikana ei virkapuvun käytölle olisi tarvetta.

Suunniteltua opiskelijoiden virkapuvun käyttöä koskevaa muutosta valiokunta ei pidä tavoiteltavana kehityssuuntana. Suunniteltu muutos ei vaikuta taloudellisesti kannattavalta ratkaisulta, koska Rikosseuraamuslaitoksen on kuitenkin kustannettava opiskelijoille myös heille lainattava vaatetus. Jos opiskelijat ovat valmistumisensa jälkeen oikeutettuja työnantajan kustantamaan virkapukuun, on heille sopiva virkapuku kokonaistaloudellisesti edullista hankkia viimeistään silloin, kun he siirtyvät työssäoppimisjaksolle vankilaan. Lisäksi valiokunta katsoo, että suojavaatetus voi vahvistaa opiskelijoiden ammatti-identiteettiä ja helpottaa heidän tunnistamistaan työssäoppimisjakson aikana ja että

sen hankkimista heille työtehtävien sitä edellyttäessä voidaan tämän vuoksi pitää myös työturvallisuutta parantavana tekijänä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina.

Helsingissä 2 päivänä lokakuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Anne Holmlund /kok
vpj. Stefan Wallin /r
jäs. James Hirvisaari /ps
Johanna Jurva /ps
Suna Kymäläinen /sd
Antti Lindtman /sd
Johanna Ojala-Niemelä /sd

Aino-Kaisa Pekonen /vas
Kristiina Salonen /sd
Jani Toivola /vihr
Kari Tolvanen /kok
Ari Torniainen /kesk
Kaj Turunen /ps
Peter Östman /kd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Sivonen.